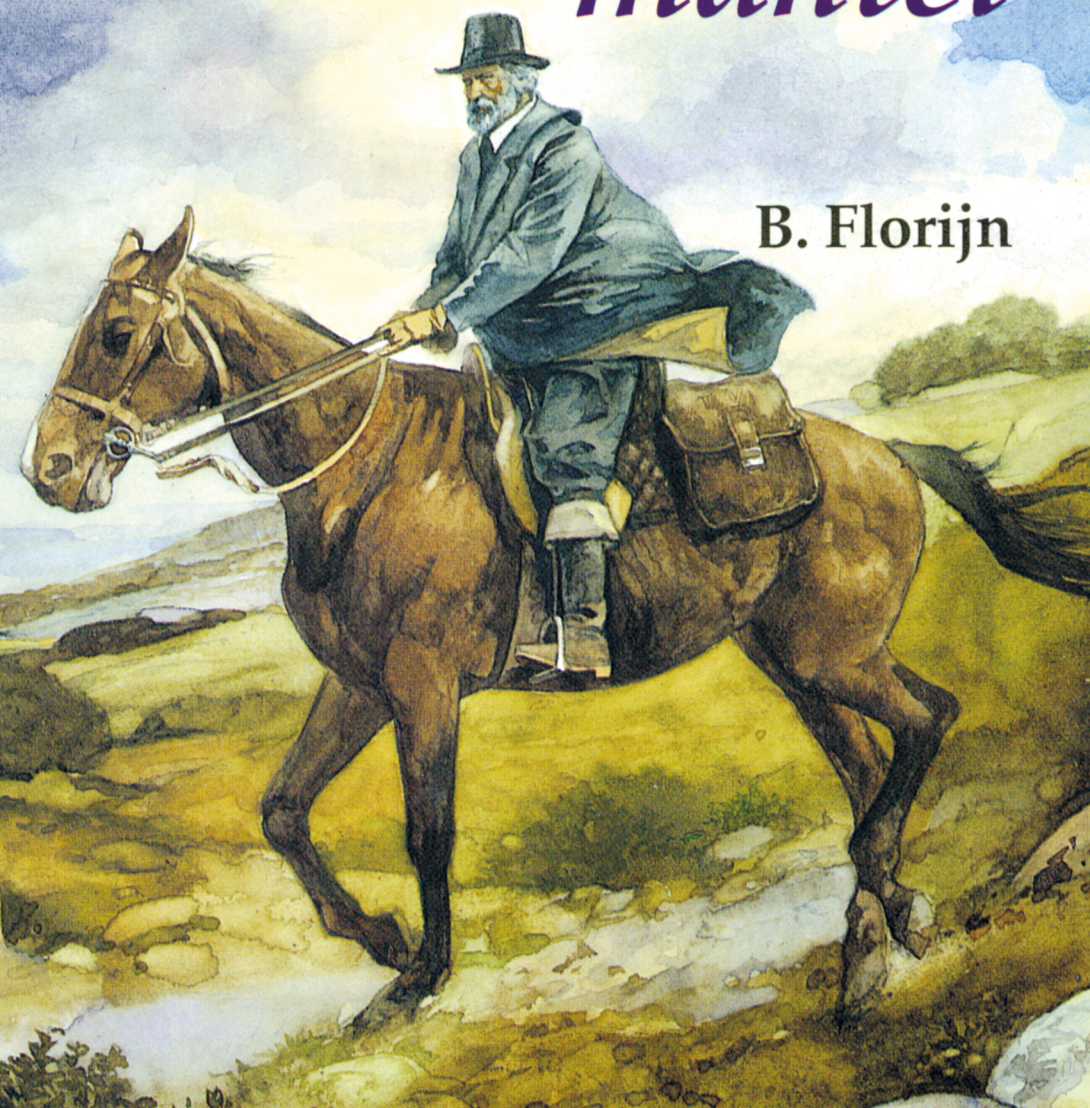

Onder de slip van Zijn mantel

B. Florijn

*Opgedragen aan de nagedachtenis van
de heer A. Docter, die mij wees op het leven
van de godzalige Schotten en hun werken.*

AVI M7

© 1995 Den Hertog B.V. Houten
ISBN 978 90 331 1083 2
www.uitgeverijdenhertog.nl

1e t/m 3e druk: J.P. van den Tol, Dordrecht
4e en 5e druk: Den Hertog B.V., Houten

Illustratie omslag: Rino Visser
Illustraties binnenwerk: J. Beckman

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het is een schone dag in de maand maart van het jaar 1685. Over een verlaten pad in het zuidwesten van Schotland rijdt een eenzame ruiter. Het is een tamelijk oud man, ruig en verweerd, maar zijn forse gestalte wijst nog op grote kracht. Gehuld in een zwarte jas maakt hij een wat wonderlijke indruk. Stevig zit hij in het zadel. Volslagen rustig. Kalm kijkt hij om zich heen. De scherpe ogen in het gegroefde gelaat nemen alles goed op. Slechts weinig ontgaat deze eenzame ruiter. Een eenzame ruiter in een zeer woest en eenzaam land.

Verder sjokt het paard. Het lijkt wat moe. Zijn berijder klopt het op de hals. 'Vooruit, m'n jongen,' zegt hij, 'een beetje opschieten.' Heel rustig wordt het gezegd, met een wonderlijk diepe stem. 'Vooruit, we moeten verder. Misschien is er vanavond nog wel een stal voor je. Anders zoeken we maar een goed beschutte plaats onder de wijde hemel. Wat is er schoner dan de sterren boven ons? Rusten in Gods schone schepping. Maar nu nog even verder. Hier kunnen we vannacht niet blijven. Dat is te gevaarlijk.'

Verder sjokt het paard.

Het landschap wordt wat ruiger. Aan beide zijden van het pad staat wat kreupelhout. Scherp let de ruiter op. Af en toe kijkt hij om. Hij mag dan een rustige indruk maken, zorgeloos schijnt hij toch niet te zijn.

Er ligt een grote rust over dit eenzame Schotse land. En toch is er misschien geen land waar de onrust groter is. En misschien is er geen land waar het onschuldig bloed zo vloeit als juist in dit eenzame, ruige Schotse land.

Niet zo heel ver van de plaats waar de eenzame, zwarte ruiter zich bevindt, bevindt zich ook een kleine troep soldaten. In hun kleurige kledij, op hun vurige paarden, is het een schoon gezicht om hen te zien draven. Aan het hoofd van de troep rijdt de aanvoerder. Een nog tamelijk jong officier. Veel ouder dan vijfendertig jaar zal hij nog wel niet zijn. Zwierig hangen zijn lange donkere krullen over zijn schouders. Zijn slanke, schoon gevormde handen houden de teugels stevig vast. Hij is een uitstekend ruiter. Met zijn donkere ogen speurt hij in de verte. Zijn gezicht vertoont iets jongensachtigs, maar ook iets hooghartigs. Toch maakt, over het geheel genomen, deze aanvoerder geen onaangename indruk. En toch, deze bevelhebber is niemand anders dan John Graham of Claverhouse. Dapper, dat is waar. Maar ook wreed. Nergens deinst hij voor terug. Ook niet voor een moord. Erbarmen kent hij niet. Hij is meedogenloos. Slechts weinigen hebben zich zo gevreesd gemaakt als deze Claverhouse. Stromen onschuldig bloed heeft hij vergoten. Dronken heeft hij zich gedronken aan het bloed van Gods kinderen. Als een bezetene waart hij rond, zoekende wie hij zou kunnen verslinden. En weer is hij edel wild op het spoor. Edel wild!

Eén ding weet hij nu zeker. Niet ver van de plaats, waar hij zich op dit ogenblik bevindt, moet een van zijn grootste vijanden zich bevinden. Een man die hij haat met een dodelijke haat. Alles heeft hij ervoor over om hem te vangen of om hem als een hond neer te schieten. Claverhouse jaagt achter een der dienstknechten des Allerhoogsten. En lang zal het niet meer duren of hij hoopt zijn prooi in zijn macht te hebben. Eindelijk! Eindelijk dominee Peden, de wonderlijke Schotse prediker in zijn macht! Alexander Peden. Al jaren loert hij op hem. Soms had hij hem bijna. Maar nu zal hij hem niet meer ontsnappen. Zorgvuldig heeft hij de val opgesteld. Dit keer zal dominee Peden hem niet kunnen ontkomen. Nog slechts even rijden en dan zal Claverhouse zijn soldaten in drie groepen verdelen. In een wilde ren zullen twee afdelingen door een omtrekkende beweging trachten dominee Peden vóór te komen. De overige soldaten zullen dan de oude prediker blijven achter-

volgen. En dan zal het onmogelijk voor hem zijn te ontkomen. Laat hij dan maar rijden zo snel hij kan. En snel rijden kan dominee Peden. Dat weet Claverhouse uit ervaring. Dit keer zal het hem niet baten. De enige manier om uit de val te ontkomen, zal zijn zo snel mogelijk recht vooruit te rijden. En zo zal de oude Peden juist de dood tegemoet hollen. Want op niet al te grote afstand bruist een brede rivier. Een woeste stroom. En nooit zal het dominee Peden gelukken daar over te komen.

Claverhouse wrijft zich in de schoon gevormde handen. Nog slechts even. Hij is goed ingelicht en hij kent het terrein. Dit keer moet het lukken.

Een kort bevel. De troep houdt halt.

Snel geeft Claverhouse zijn bevelen. Ieder weet nu wat hem te doen staat. Niemand zegt iets. Claverhouse is een geducht aanvoerder. Toch is er een ruiter, die zich slechts met de grootste moeite kan schikken naar het bevel van zijn aanvoerder. Het is een al wat oudere soldaat. Een breed litteken, dwars over zijn gezicht, geeft hem iets huiveringwekkends. Gezien is hij niet bij zijn makkers die meest veel jonger zijn dan hij. Daar is hij ook veel te gesloten voor. Ontzien wordt hij wel, want hij is een zeer ervaren krijger. Eigenlijk tegen wil en dank is hij ingedeeld bij de groep van Claverhouse. En het spijt hem zeer dat hij onder deze aanvoerder dient. Vele jaren heeft hij gezworven van slagveld naar slagveld. Maar het werk dat hij nu moet doen, heeft hij nog nooit eerder gedaan. Jagen achter mensen die niets hebben misdreven. Integendeel. Hij heeft er gezien, die zich hebben laten slaan, zonder schelden. Hij heeft mannen zien vermoorden, die stervend vergeving vroegen voor hun vijanden. Soms zag hij hun gezicht glanzen. Wonderlijk was het. Begrepen heeft hij het niet.

Toen is er bij hem een grote weerzin opgekomen tegen het woeden van Claverhouse tegen onschuldigen en slechts met de grootste moeite heeft hij zich geschikt onder de bevelen van zijn aanvoerder. Lang dienen zal hij niet meer onder hem, daarvan is hij zeker.

Twee afdelingen soldaten verlaten het pad. Ze zetten hun paarden aan. Ze geven de dieren de sporen en zeer snel gaan ze ervandoor. Voor hen uit, op niet al te grote afstand, moet dominee Peden zich bevinden. Zij moeten nu proberen door een omtrekkende beweging terzijde van dominee Peden te komen. Liefst zelfs moeten ze hem voor zien te komen. Als dat lukt, moeten ze zich verbergen, totdat die oude prediker zich zal vertonen. Dan zal de achtervolging beginnen. Claverhouse heeft alles goed geregeld. Hij lacht grimmig. Eindelijk.

Schijnbaar onbezorgd rijdt de zwarte ruiter door het eenzame Schotse land. En dominee Peden is ook onbezorgd. Eén ding weet hij, maar dat weet hij dan ook heel goed. Zonder de wil van zijn hemelse Vader zal geen haar van zijn hoofd vallen. Daarom behoeft hij niet bezorgd te zijn. En daarom is hij het niet ook. Hij weet het, dat hij ieder uur van de dag in doodsgevaar is. Al twintig jaar lang hebben zijn vijanden op hem gejaagd. Onophoudelijk. Maar steeds vergeefs. En vaak reeds heeft hij na een woeste achtervolging geheel alleen aangeheven de psalm die hij zo graag zingt:

Gij zijt mij, HEER', ter schuilplaats in gevaren,
Gij zult mij voor benauwdheid trouw bewaren.

Het pad maakt een bocht. Het stijgt ook iets.

Het landschap wordt meer golvend. Het uitzicht wordt slechter. Het pad wordt ook moeilijker begaanbaar. Dominee Peden rijdt verder. Scherp let hij op. Het is als ducht hij gevaar. De heuvels aan weerszijden van het pad worden hoger. Af en toe kijkt de oude prediker om zich heen. Alles blijft rustig. En toch is dominee Peden niet op zijn gemak. Heel in de verte schittert het water in de voorjaarszon. Het is schoon weer, wat fris nog.

‘Vooruit, jongen,’ zegt de ruiter tot zijn paard. ‘Een beetje opschieten. Hier moeten we vlug door. Als de soldaten van Claverhouse ons hier vinden, ziet het er niet best voor ons uit. Opschieten maar.’

Met een kleine beweging zet hij het paard in draf.

Dominee Peden is een uitstekend ruiter en hij heeft een bijzonder goed paard.

Smaller wordt het pad. Het uitzicht wordt steeds minder.

Dan, plotseling, houdt de ruiter zijn paard in. Scherp luistert hij. Hij mag dan niet zo jong meer zijn en bijzonder stram in zijn bewegingen, horen kan hij nog als de beste. Elk geluid in dit woeste Schotse land kent hij. Reeds meer dan twintig jaar heeft hij gezworven door dit land, van het noorden naar het zuiden en van het oosten naar het westen. Gezworven door dit land, dat hij zo ontzaglijk liefheeft.

‘Pas op, mijn jongen,’ zegt hij. ‘Let goed op. De oude Sandy vertrouwt het hier niet. We krijgen een moeilijke tocht. Het zal een wonderlijke rit worden, maar laten we niet wanhopen. Onze Meester heeft nog werk voor ons. We zijn nog niet klaar, m’n jongen.’

Dan weer luistert hij. Het hoofd iets scheef. Stil staan ruiter en paard. Doodstil. Dan ineens, snel, zo snel als men het van deze oude man zeker niet meer zou verwachten, buigt hij zich over de hals van het paard en hij fluistert zijn trouwe makker iets in het oor. Dan, met een machtige sprong schiet het paard vooruit. Weg schijnt alle moeheid. In woeste galop gaat het voorwaarts. Juist op tijd. Stemmen klinken. Geschreeuw weerkaatst tussen de heuvels. Het gehinnik van paarden klinkt op in het stille landschap. Er klinkt een bevel. Kort. Afgebeten. Soldaten worden zichtbaar. En dan begint de jacht. Een woeste jacht! Een troep soldaten achter één man. En Claverhouse aan het hoofd van zijn troep. Onbarmhartig worden de paarden aangezet. Claverhouse richt zich op in de stijgbeugels.

Wilder wordt de achtervolging. Steeds wilder.

Weldra staat het schuim op de bekken van de afgebeulde dieren. Gespaard worden ze niet. Dit is de kans van Claverhouse. Hij rijdt vooraan. Al moet hij eigenhandig zijn gehate vijand doden. Hij zal het niet laten. Hij hunkert ernaar. Die man daar voor hem zal hij hebben. Deze keer. Eindelijk!

Toch ziet hij wel één ding. Het zal een zware tocht zijn.

Een wonderlijk ruiter is die dominee Peden toch. Een geducht ruiter. De soldaten winnen maar heel weinig terrein. Claverhouse ziet het. Feller zet hij zijn paard aan. Nu wint hij toch wat op zijn gehate vijand. Iets.

De brede stroom is al heel wat dichterbij gekomen.

Dan lacht Claverhouse. Het is een satanische lach. Zijn prooi kan hem niet ontgaan. Deze keer niet. Dit zal de laatste rit zijn van dominee Peden. Dit zal zijn einde zijn.

Weer zet de oude dienstknecht des Allerhoogsten zijn paard aan. Sneller nog vliegt het voort. Dichter komt het dier met zijn buik bij de grond. Het is wel een vreselijke rit. Snel kijkt dominee Peden achterom. Hij wint weer wat terrein. Toch ziet hij wel, dat het hem niet gelukken zal zo ver voor te komen, dat hij zich uit de omklemming van de mannen van Claverhouse zal kunnen losmaken.

Hij kan niet rechts en hij kan niet links. En voor hem nadert de stroom steeds meer. Alexander Peden ziet het. Hij kent dit water. Hij ziet het gevaar. Maar hij kent ook zijn Meester. En hij weet, dat er juist een weg is als er geen weg meer is. Ook weet hij, dat hij niet voor zichzelf rijdt en dat hij ook niet voor zichzelf werkt. En ook weet hij, dat zijn hemelse Leidsman het onmogelijke mogelijk kan maken. En dan roept hij uit!

Daar in die woeste achtervolging. Met dat brede water voor hem.

Dat water dat maar dichterbij komt. Steeds dichterbij.

Hij hoort Claverhouse brallen en lachen. Maar hij laat hem lachen.

Dominee Peden rijdt door, hard. Recht op het water aan.

Dan richt hij zich op en met een sterke hand dwingt hij zijn paard het water in. Voort gaat het. Een oude man op een vermoeid paard in een woeste stroom.

Daar komen zijn achtervolgers. Maar ze houden hun paarden in.

Met een ruk. Verder gaan ze niet. Kunnen ze niet. Durven ze niet.

Ze kijken verbijsterd om zich heen.

Hoe is dat mogelijk?

Claverhouse staat erbij. Nu lacht hij niet meer. Nu vloekt hij. Hij balt zijn vuisten. Daar voor hem ziet hij een oude, moede man door het water gaan. Ziet hij de strijd, die het paard en zijn ruiter voeren met de sterke stroom. Hoe is het mogelijk, dat ze nog niet meegesleurd zijn? Dat paard en ruiter nog niet verzwolgen zijn door het water?

Hoe is het mogelijk!

Maar één ding weet Claverhouse niet.

Hij weet niet dat dominee Peden met zijn God over een muur springt. En ook weet hij niet dat wanneer deze oude dienstknecht des Allerhoogsten gaat door het water, dat dan de Heere hem droogvoets door dit water voert en hem veilig naar de oever draagt. Een wonderlijke tocht. Een oude man op een doodmoe paard. Steeds verder gaan ze.

Ze naderen de overzijde. Uitgeput.

Ze slepen zich tegen de oever op.

Trillend van uitputting staat daar het trouwe paard van dominee Peden. Hijgend staat hij daar zelf.

Maar het zingt in zijn hart. Hij is in de Heere verblijd. Maar dan nog één keer draait hij zich om. Dan klinkt zijn ontzaglijke stem over het brede water heen. En duidelijk wordt aan de overzijde gehoord: 'Jongens, volg mij niet, want ik verzeker jullie, voor zo'n tocht heb je mijn boot nodig, anders zul je zeker omkomen. Denk er toch aan, aan welke oever je dan aankomt. Jullie vechten voor de hel en jullie snellen erheen. Pas er toch voor op.'

Dan weer bestijgt hij zijn paard. En dan ziet hij geen vijanden meer. Ze zijn er niet meer ook. Dan ziet hij boven zich de schone hemel. Dan klink het over het Schotse land: 'Gij zijt mij HEER', ter schuilplaats in gevaren.'

Alexander Peden heeft een schone stem en het lied welt op uit zijn hart. Het weerklinkt in het ruime heuvelland.

